

วิธีดำเนินการวิจัย และการรวบรวมข้อมูล

ในบทนี้ จะกล่าวถึงประชากรในโครงการวิจัย ลักษณะเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล การเสนอข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะกล่าวในบทถัดไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในโครงการวิจัยนี้ประกอบด้วยบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษารุ่นจากสามสถาบัน คือ วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร คณะครุศาสตร์และบัณฑิตวิทยาลัย โดยผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมชื่อและที่อยู่ของบัณฑิตแต่ละรุ่น จากแผนกทะเบียนและหนังสือบัณฑิตของแต่ละสถาบัน รวมทั้งติดตามสอบถามที่อยู่หรือที่ทำงานปัจจุบันจากบัณฑิตบางท่าน และจากสมุดทะเบียนประวัติของแต่ละหน่วยงานที่บัณฑิตสังกัดอยู่ สำหรับข้าราชการที่สังกัดกองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยได้สอบถามสถานที่ทำงานปัจจุบันจากหัวหน้ากองกลาง จากการติดตามสอบถามดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าบัณฑิตบางคนกำลังศึกษาต่อ และปฏิบัติงานในต่างประเทศ ซึ่งผู้วิจัยจะตัดออกจากการวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ จึงหมายถึงบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา ซึ่งอยู่ในประเทศไทยในขณะทำการวิจัยเท่านั้น ซึ่งเป็นบัณฑิตสามกลุ่มด้วยกัน คือ

1. บัณฑิตจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ตั้งแต่รุ่นที่สำเร็จในปีการศึกษา 2497 - 2512 รวม 379 คน
2. บัณฑิตจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่รุ่นที่สำเร็จปีการศึกษา 2505 - 2512 รวม 100 คน
3. บัณฑิตจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่รุ่นที่สำเร็จปีการศึกษา 2507 - 2512 รวม 40 คน

การรวบรวมรายชื่อและที่อยู่ของบัณฑิตดังกล่าว ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2513 เป็นต้นมา จนกระทั่งสิ้นเดือนธันวาคม คาดว่าได้ที่อยู่ที่ในปัจจุบัน

ร้อยละ 90 แต่อย่างไรก็ตามจำนวนประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ถือว่าเป็นจำนวน 519 คน

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการทำงานของบัณฑิต ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง ก่อนที่จะสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา เรื่องราวที่เกี่ยวกับวิธีการติดตามผล (Follow - up) ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับต่าง ๆ ศึกษาการจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษาที่ผลิตนักบริหารการศึกษาทั้งสามสถาบัน โดยศึกษาในเรื่องความมุ่งหมาย การเรียนการสอน หลักสูตร และศึกษางานของนักบริหารโดยทั่วไป และนักบริหารการศึกษาโดยคนควาจากหนังสือ เอกสาร งานวิจัย รวมทั้งการสัมภาษณ์ นักบริหารการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ในสาขาวิชาบริหารการศึกษา แล้วจึงนำมาเป็นเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้มีหลายลักษณะด้วยกัน คือ เป็นแบบคำถาม ปลายปิด (Close - ended) และ คำถามแบบเปิดโอกาสให้เลือกตอบโดยเสรี (Open - ended)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้มี 3 ตอนด้วยกัน คือ

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ (Status) ของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ประสบการณ์ด้านการศึกษา ปริญญาสาขาบริหารการศึกษาที่ได้รับ วุฒิสูงสุดในปัจจุบัน การศึกษาต่อภายในประเทศ ในขณะทำการวิจัย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงาน ประกอบด้วย ตำแหน่งหน้าที่และสถานที่ทำงานทั้งก่อนเข้าศึกษาในสาขาวิชาบริหารการศึกษาและในปัจจุบัน รายได้ต่อเดือน ความสนใจที่จะเป็นนักบริหารการศึกษา ลักษณะงานที่ปฏิบัติในปัจจุบัน การแบ่งเวลาเพื่อปฏิบัติงานด้านบริหาร ความพอใจในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายในปัจจุบัน ตำแหน่งหน้าที่ในสมาคมวิชาชีพ กิจกรรมพิเศษที่แสดงถึงความสำเร็จในการนำความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาในสถาบันการศึกษามาใช้ ปัญหาหนักใจในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาในสาขาวิชาบริหารการศึกษา ประกอบด้วย ฐานะขณะศึกษาในสถาบันการศึกษา สิ่งจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาในสาขาวิชาบริหารการศึกษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถาบัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้และประสบการณ์

จากการศึกษาในสถาบันมาใช้ในการปฏิบัติงาน ขอเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการจัดการศึกษาของสถาบัน

เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปให้นิสิตปริญญาโทปีที่สอง สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 5 คน วิพากษ์วิจารณ์เสนอแนะและแก้ไขเพิ่มเติม ทั้งในด้านเนื้อหาและภาษา แล้วนำแบบสอบถามไปทดสอบกับนิสิตปีที่สอง สาขาวิชาบริหารการศึกษาของทั้งสามสถาบัน จำนวน 11 คน โดยเลือกนิสิตประเภทที่กำลังทำงานและกำลังศึกษาในสาขาวิชาบริหารการศึกษากวายเป็นกลุ่มตัวอย่าง หลังจากได้ทดสอบใช้แล้วปรากฏว่าข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องภาษาและเนื้อหาบางส่วน เมื่อแก้และเรียบเรียงใหม่แล้วก็นำมาพิมพ์ใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ต่อไป ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าเครื่องมือนี้มีความแม่นยำ (Validity) ด้านเนื้อหาสูงพอสมควร ภัยเหตุผล ๕ ประการ คือ

1. ข้อความที่นำมาสร้างเครื่องมือนี้ ได้มาจากงานวิจัยการสำรวจการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับต่าง ๆ และได้จากหนังสือ เอกสาร ข้อคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในสาขาวิชาบริหารการศึกษา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาทั้งในอดีตและปัจจุบัน

2. ในการทดลองเครื่องมือนี้ก็ได้เลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับประชากรที่จะใช้ในการวิจัย และได้ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาในแบบสอบถามด้วย

รายละเอียด วิธีใช้ ลักษณะของแบบสอบถามได้เสนอไว้ในภาคผนวก ก. ของรายงานการวิจัยนี้

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้ตอบแบบสอบถาม โดยทางไปรษณีย์ โดยเขียนชื่อผู้ตอบไว้ก่อนหน้า เมื่อตอบเสร็จแล้วได้ขอให้ส่งกลับมายังผู้วิจัยโดยทางไปรษณีย์เช่นกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญในการส่งแบบสอบถามกลับ โดยการปิดแสตมป์ และพิมพ์ที่อยู่ของผู้วิจัยไว้ในแบบสอบถามด้วย สำหรับบัณฑิตที่ทำงานในพระนครและธนบุรี ผู้วิจัยได้แจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ และได้ใช้การสัมภาษณ์เพิ่มเติมด้วยเมื่อโอกาสอำนวย เพื่อความรวดเร็วในการส่งและรับแบบสอบถาม

สำหรับบัณฑิตที่ทำงานสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีจำนวนไม่น้อย ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากหัวหน้ากองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ส่ง - รับ และติดตามแบบสอบถามมาให้ได้ทันการพอดี

การส่งแบบสอบถามได้เริ่มส่งเมื่อ วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2514 กำหนดส่งแบบสอบถามกลับคืนภายในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2514 อย่างไรก็ตาม การรอรับแบบสอบถามได้รอจนถึง วันที่ 10 มีนาคม 2514 ปรากฏว่าได้รับข้อมูลที่ใช้ได้คือจากครุศาสตร์มหาบัณฑิต จำนวน 36 ชุด (90.00%) จากครุศาสตร์บัณฑิต 65 ชุด (65.00 %) และจากบัณฑิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา 232 ชุด (61.21%) รวมแล้วได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 333 ชุด (64.16 %)

แบบสอบถามที่สมบูรณ์ต้องมีลักษณะดังนี้ คือ มีคำตอบครบทุกตอนตามที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม นอกจากข้อที่ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ในการปฏิบัติงานของบัณฑิตและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดการศึกษาในสถาบัน

รายละเอียดของจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนแสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2

จำนวนแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทของบัณฑิต

บัณฑิต	จำนวนแบบสอบถาม		
	ส่ง	ได้รับคืน	%
ค.ม.	40	36	90.00
ค.บ.	100	65	65.00
กศ.บ.	379	232	61.21
รวม	519	333	64.16

การเสนอข้อมูล

การเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา ได้เสนอในรูปแบบตาราง และการบรรยายไปพร้อม ๆ กัน โดยเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบเป็นอันดับแรก อันดับที่สองเป็นการเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการทำงาน อันดับที่สามเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา และขอเสนอแนะในการปรับปรุง การจัดการศึกษาในสถาบัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดโดยใช้การร้อยละ

สรุป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็นสามตอน ตอนแรก เป็นการสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ตอนที่สองเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการทำงาน ตอนที่สามเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาในสถาบันการศึกษา

ประชากร คือ บัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษาจาก บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 40 คน จากคณะครุศาสตร์ 100 คน จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 379 คน รวม 519 คน

ผลการรวบรวมข้อมูล ได้รับข้อมูลคืนจากบัณฑิตของบัณฑิตวิทยาลัย 36 ชุด (90%) บัณฑิตจากคณะครุศาสตร์ 65 ชุด (65%) บัณฑิตจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 232 ชุด (61.21%) รวมทั้งสิ้น 333 ชุด (64.16%)

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การร้อยละ และเสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบการบรรยาย